KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian z fraszek Kochanowskiego

Grupa A

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **A**

3. (3 pkt) **1. P; 2. F; 3. P** — po 1 pkt za zdanie

4. (5 pkt) **1–B, 2–E, 3–C, 4–A, 5–D** — po 1 pkt za parę

5. (3 pkt) **(1) Litwa; (2) Wisłę; (3) nogą** — po 1 pkt za lukę

6. (2 pkt) **(1) drukowane; (2) fraszkopisem** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Podmiot liryczny, w przeciwieństwie do tych, którzy mają marmurowe pałace i ściany obite złotogłowem, prosi Boga jedynie o to, by mógł mieszkać w „gnieździe ojczystym", oraz o zdrowie, czyste sumienie, uczciwe pożywienie, ludzką życzliwość, znośne obyczaje i nieprzykrą starość. Przedkłada więc wartości duchowe i spokojne życie nad materialne bogactwo — to wyraz renesansowego ideału „złotego środka".
Punktacja: Wskazanie kontrastu — skromny dom („gniazdo ojczyste") wobec marmurowych pałaców innych (1 pkt) + wskazanie wartości: zdrowie, czyste sumienie, uczciwe pożywienie, ludzka życzliwość, nieprzykra starość zamiast bogactwa (1 pkt). Maks. 2 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Podmiot wspomina swoje dotychczasowe życie: żeglował przez morza, był we Francji, Niemczech i Włoszech, bywał żakiem, rycerzem, dworzaninem w pańskim pałacu, a potem duchownym w kapitule. Tak jak mitologiczny Proteus przybierał coraz to inną postać — smoka, deszczu, ognia czy barwy obłoku — tak on ciągle zmieniał role i zajęcia. Porównanie podkreśla zmienność ludzkiego losu.
Punktacja: Wskazanie zmienności ról/zajęć podmiotu z przykładami z tekstu (np. żak, rycerz, dworzanin, ksiądz w kapitule; podróże do Francji, Niemiec, Włoch) — 1 pkt. Wyjaśnienie, że Proteus to bóstwo zmieniające postać (smok, deszcz, ogień, obłok), więc porównanie podkreśla ciągłą zmienność losu i ról człowieka — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Przemawia zmarła żona, która nie chciała przeżyć męża i leży z nim w jednym grobie. Twierdzi, że prawdziwa miłość nigdy nie umiera — nawet włożona w ogień przywiera do kości. Żegna dzieci i mówi, że z mężem wszędzie jest jej dobrze, a bez niego nigdzie.
Punktacja: Mówiąca: zmarła żona (Dorota), pochowana razem z mężem — 1 pkt. Myśl: prawdziwa miłość nie umiera, trwa po śmierci (przywiera nawet do kości w ogniu); żonie dobrze jest wszędzie z mężem, bez niego nigdzie — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Kot, dopóki poprzestawał na łowieniu myszy, był w łasce u ludzi i głaskano go. Gdy jednak zapragnął więcej — chciał mieć półmiski i zaczął polować na ptaki w gołębniku — zginął powieszony na dębie, a z jego śmierci cieszą się i myszy, i gołębie. Przestroga dla człowieka brzmi: kto z chciwości przekracza swoje miejsce i sięga po cudze, traci łaskę i sam sprowadza na siebie zgubę.
Punktacja: Streszczenie losu kota z tekstu: dopóki łowił myszy, był w łasce; gdy zaczął sięgać po półmiski i ptaki w gołębniku, zginął (wisi na dębie) — 1 pkt. Sformułowanie przestrogi: kto przekracza swoje miejsce/obowiązki, z chciwości sięga po więcej, traci łaskę i ginie; umiar i poprzestawanie na swoim — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **D**

2. (1 pkt) **B**

3. (3 pkt) **1. F; 2. P; 3. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (5 pkt) **1–B, 2–D, 3–E, 4–A, 5–C** — po 1 pkt za parę

5. (3 pkt) **(1) Wenus; (2) wieczór; (3) lata** — po 1 pkt za lukę

6. (2 pkt) **(1) niewinność; (2) śmierć** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Hektor i Ajaks, choć byli wrogami, wymienili się darami: Hektor dał miecz, Ajaks pas. Później obaj zginęli przez otrzymany dar — Hektor, przywiązany pasem, był wleczony przez konie, a Ajaks rzucił się na podarowany miecz. Paradoks polega na tym, że dar, który miał świadczyć o szacunku, stał się narzędziem śmierci; między nieprzyjaciółmi nawet podarunek niesie upadek.
Punktacja: Przywołanie faktów: Hektor dał Ajaksowi miecz, Ajaks Hektorowi pas; Hektor był wleczony końmi przywiązany pasem, a Ajaks zabił się tym mieczem — 1 pkt. Sformułowanie paradoksu/morału: dar od nieprzyjaciela przynosi zgubę; gest przyjaźni między wrogami obraca się w narzędzie śmierci — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Panowie narzekają, że dawniej dwór był pełen zapaśników, szermierzy i gońców, a dziś młodzi słudzy umieją tylko lać w siebie wino jak w beczkę. Poeta przyznaje, że słudzy się zmienili, ale odpowiada, że zmienili się także panowie: dawni kochali się w męstwie, a dzisiejsi wolą kupca z workiem pieprzu niż rycerza. Skoro panowie nie cenią dzielności, trudno się dziwić, że słudzy nie walczą.
Punktacja: Zarzut panów: dawniej byli dzielni zapaśnicy, szermierze, gońcy, a dziś młodzi słudzy umieją tylko pić — 1 pkt. Odpowiedź poety: trudno też o takich panów jak dawni, którzy cenili męstwo; dziś wolą Żyda z workiem pieprzu (zysk, handel), więc nic dziwnego, że słudzy nie walczą — winni są sami panowie — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Poeta przestrzega, że śmierć chodzi za człowiekiem przez cały czas, dlatego nie wolno dać się zwieść zdrowiu ani młodości: nikt nie wie, kiedy każą mu odejść, a wtedy nie pomogą ani płacz, ani dary. Przestrogę wzmacnia sytuacja z początku fraszki — Kosa kładą do grobu ci sami towarzysze, którzy wczoraj bawili się z nim wesoło. Kontrast wczorajszej radości i dzisiejszego pogrzebu pokazuje, jak nagle przychodzi śmierć.
Punktacja: Przestroga: śmierć towarzyszy człowiekowi zawsze; nie wolno ufać zdrowiu ani młodości, bo nie wiadomo, kiedy trzeba będzie odejść, a wtedy nie pomogą łzy ani dary (motyw memento mori) — 1 pkt. Wzmocnienie: Kosa chowają towarzysze, którzy jeszcze wczoraj weselili się z nim — kontrast wczorajszej zabawy i dzisiejszego pogrzebu pokazuje nagłość śmierci — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Poeta nie chce, by fraszki źle wspominały kogokolwiek. Jeśli nie podobają się im cudze obyczaje, mają piętnować występki, a nie osoby — atakować wady, nie ludzi. Jeśli zaś chcą kogoś chwalić, mają to robić skromnie, żeby nikt nie posądził poety o pochlebstwo.
Punktacja: Zasada krytyki: fraszki mają ganić występki (wady, czyny), a nie konkretne osoby — 1 pkt. Zasada pochwały: chwalić skromnie, bez pochlebstwa — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 23 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	21–23 pkt
dobry (4)	18–20 pkt
dostateczny (3)	12–17 pkt
dopuszczający (2)	7–11 pkt
niedostateczny (1)	0–6 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/polski/fraszki**.
Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.